

Viite

Ministerineuvostopaketti - ECOFIN(budjetti)-neuvosto 15.11.2024, Bryssel

Tiivistelmä

Ecofin-budjettineuvoston kokouksessa 15.11. valmistellaan Euroopan parlamentin kanssa samassa yhteydessä pidettävää sovittelukomitean kokousta, jossa on tavoitteena saavuttaa yhteisymmärrys EU:n vuoden 2025 talousarviosta. Suomea edustaa valtiosihteerit Riiikka Slunga-Poutsalo. ECOFIN-budjettineuvostossa jäsenvaltioita edustavat yleensä valtiosihteerit, apulaisministerit ja pysyvät edustajat.

Euroopan komissio hyväksyi 19.6.2024 esityksensä Euroopan unionin yleiseksi talousarvioksi vuodelle 2025. Talousarvioesitys julkaistiin kaikille virallisille kielille käännettynä 12.7.2024, jolloin se toimitettiin neuvostolle ja Euroopan parlamentille. Tämän jälkeen sekä neuvosto 13.9.2024 että parlamentti 23.10.2024 ovat vahvistaneet talousarvioesitykseen oman, toisistaan eriävän kantansa. Tästä käynnistyi 29.10.2024 SEUT 314 artiklan mukainen sovittelumenettely, jossa on 21 päivää aikaa päästä sopuun EU:n ensi vuoden talousarviosta. Sovittelu-aika päättyi 18.11.2024.

Suomi pitää komission vuoden 2025 talousarvioesityksen painopisteitä oikeansuuntaisena ja esitystä rakentavana pohjana neuvoston ja Euroopan parlamentin välisille neuvotteluille. Suomi pitää tärkeänä, että vuoden 2025 talousarvio noudattaa hyvän taloushallinnon sekä kurinalaisen budjetoinnin periaatteita. On myös tärkeää, että talousarviolla vastataan EU:n nykyisiin ja tuleviin haasteisiin. Suomi korostaa EU:n vahvaa poliittista, taloudellista ja humanitaarista tukea Ukrainalle. Suomi kannattaa komission pyrkimystä unionin ilmastotavoitteiden toteuttamiseen myös talousarvion ohjelmien kautta.

Suomi korostaa, että talousarvion varojen käytön tulisi perustua realistisille tarpeille. Tarvittaessa eri rahoitustarpeita on priorisoitava ja rahoituksen uudelleenkohdentamisen mahdollisuudet on selvitettävä mahdollisimman pitkälle. Suomi pyrkii tätä kautta vaikuttamaan talousarvion menoihin ja siten myös Suomen EU-maksujen tasoon, jotta Suomen nettomaksusuus säilyy kohtuullisena ja oikeudenmukaisena.

Suomi muistuttaa, että monivuotisen rahoituskehityksen välitarkistuksen mukaista rahoituskehityssopua tulee noudattaa ja välitarkistuksessa sovitut mukautukset toimeenpanna EU:n talousarviossa asianmukaisesti.

Suomi voi hyväksyä joustovälineen käytön ja toissijaisesti myös vapautettujen sitoumusten uudelleen käytön rahoituskehityksen välitarkistuksen yhteydessä sovitun EURI-välineen kautta otsakkeessa 2b elpymisvälineen rahoituskustannuksiin, korostaen kuitenkin sitä, että rahoituskustannusten kattamiseksi tulisi pyrkiä perusteellisemmin tarkastelemaan uudelleenkohdentamisen ja uudelleenpriorisoinnin mahdollisuuksia. Suomi painottaa lisäksi, että rahoituskustannusten tarve tulee arvioida mahdollisimman tarkasti.

Suomi pitää myönteisenä sitä, että komission päivitetyn arvion mukaan elpymisvälineen rahoituskustannusten määrä vuonna 2025 olisi pienempi kuin mitä komissio aikaisemmin arvioi.

Suomi pitää tärkeänä, että talousarvion otsakkeisiin sisältyy riittävä liikkumavara, jotta varainhoitovuoden aikana kyetään tarvittaessa vastaamaan ennakoimattomiin menoihin ensisijaisesti rahoituskehyyksen puitteissa. Erityisvälineitä tulee käyttää vain poikkeuksellisesti sekä selkeästi ennakoimattomiin tilanteisiin.

EU:n toimielinten ja virastojen hallintomenojen taso sekä henkilöstömäärä on pidettävä maltillisena. Suomi pitää tärkeänä, että toimielimet ja virastot pyrkivät entisestään tehostamaan toimintaansa ja etsimään mahdollisia säästökohteita, jotta määrärahojen kasvu olisi mahdollisimman alhainen.

Suomi suhtautuu edelleen varauksellisesti yhden ainoan liikkumavaravälineen (SMI) käyttöön otsakkeessa 7, mutta voisi viimesijaisena vaihtoehtona hyväksyä sen käytön osana talousarvioratkaisun kokonaisuutta.

Suomi kiinnittää huomiota siihen, että oikaisukirjelmässä ehdotetaan maksumäärärahojen lisäystä Euroopan aluekehitysrahasto- ohjelmaan (EAKR) kattamaan luonnonkatastrofien aiheuttamia tuhoja, vaikka ehdotukseen liittyvää asetusmuutosta ei ole vielä käsitelty eikä hyväksytty. Suomi katsoo, että mahdollisesta maksumäärärahojen lisäyksestä tulisi päättää ensisijaisesti lisätalousarvion kautta vasta siinä vaiheessa, kun tarvittavat asetusmuutokset on hyväksytty. Suomi voisi kuitenkin viimesijaisena vaihtoehtona hyväksyä maksumäärärahojen lisäyksen.

Suomen lopulliset kannat EU:n vuoden 2025 talousarvioon muodostetaan lopullisen kokonaisuuden perusteella, ottaen huomioon Suomen kokonaisuus.

Asialista:

- Esityslistan hyväksyminen

Lainsäädäntökäsittelyt**(Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 16 artiklan 8 kohdan mukainen julkinen käsittely)**

- Unionin budjetti vuodelle 2025: Euroopan parlamentin kanssa pidettävän sovittelukomitean kokouksen valmistelu
- Muut asiat

Huom.:

klo 11.00 Sovittelukomitean kokous Euroopan parlamentin kanssa

Valtiovarainministeriö

Perusmuistio

EU/457/2024-VM-10

Makkonen Johanna

4.11.2024

Perusmuistio - ECOFIN(budjetti)-neuvosto 15.11.2024, Bryssel; Euroopan unionin varainhoitovuoden 2025 yleisen talousarvio (budjetti, Euroopan unioni)

Kokous

Talous- ja rahoitusasiat –neuvosto 15.11.2024

Eduskuntatunnus

U 35/2024 vp; UJ 20/2024 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Euroopan komissio hyväksyi 19.6.2024 esityksensä Euroopan unionin yleiseksi talousarvioksi vuodelle 2025. Talousarvioesitys julkaistiin kaikille virallisille kielille käännettynä 12.7.2024, jolloin se toimitettiin neuvostolle ja Euroopan parlamentille. Tämän jälkeen sekä neuvosto 13.9.2024 että parlamentti 23.10.2024 ovat vahvistaneet talousarvioesitykseen oman, toisistaan eriävän kantansa. Tästä käynnistyi 29.10.2024 SEUT 314 artiklan mukainen sovittelumenettely, jossa on 21 päivää aikaa päästä sopuun EU:n ensi vuoden talousarviosta. Sovittelu-aika päättyy 18.11.2024.

Sovittelu-aikana sovittelukomitea kokoontuu pääosin trilogissa. Ecofin-budjettineuvoston yhteydessä 15.11.2024 kokoontuu sovittelukokous, jossa tavoitteena on neuvotella lopullinen sopu EU:n talousarviosta vuodelle 2025.

Suomen kanta

Suomen kannat komission alkuperäiseen talousarvioesitykseen on esitetty U-kirjelmässä U 35/2024 vp. Suomen kannat komission oikaisukirjelmään nro 1/2024 on esitetty U-jatkokirjelmässä UJ 20/2024 vp.

Suomi pitää komission vuoden 2025 talousarvioesityksen painopisteitä oikeansuuntaisena ja esitystä rakentavana pohjana neuvoston ja Euroopan parlamentin välisille neuvotteluille. Suomi pitää tärkeänä, että vuoden 2025 talousarvio noudattaa hyvän taloushallinnon sekä kurinalaisen budjetoinnin periaatteita. On myös tärkeää, että talousarviolla vastataan EU:n nykyisiin ja tuleviin haasteisiin. Suomi korostaa EU:n vahvaa poliittista, taloudellista ja humanitaarista tukea Ukrainalle. Suomi kannattaa komission pyrkimystä unionin ilmastotavoitteiden toteuttamiseen myös talousarvion ohjelmien kautta.

Suomi korostaa, että talousarvion varojen käytön tulisi perustua realistisille tarpeille. Tarvittaessa eri rahoitustarpeita on priorisoitava ja rahoituksen uudelleenohdentamisen mahdollisuudet on selvitettävä mahdollisimman pitkälle. Suomi pyrkii tätä kautta vaikuttamaan talousarvion menoihin ja siten myös Suomen EU-maksujen tasoon, jotta Suomen nettomaksuosuus säilyy kohtuullisena ja oikeudenmukaisena.

Suomi muistuttaa, että monivuotisen rahoituskehityksen välitarkistuksen mukaista rahoituskehityssopua tulee noudattaa ja välitarkistuksessa sovitut mukautukset toimeenpanna EU:n talousarviossa asianmukaisesti.

Suomi voi hyväksyä joustovälineen käytön ja toissijaisesti myös vapautettujen sitoumusten uudelleenkäytön rahoituskehityksen välitarkistuksen yhteydessä sovitun EURI-välineen kautta otsakkeessa 2b elpymisvälineen rahoituskustannuksiin, korostaen kuitenkin sitä, että rahoituskustannusten kattamiseksi tulisi pyrkiä perusteellisemmin tarkastelemaan uudelleenohdentamisen ja uudelleenpriorisoinnin mahdollisuuksia. Suomi painottaa lisäksi, että rahoituskustannusten tarve tulee arvioida mahdollisimman tarkasti.

Suomi pitää myönteisenä sitä, että komission päivitetyn arvion mukaan elpymisvälineen rahoituskustannusten määrä vuonna 2025 olisi pienempi kuin mitä komissio aikaisemmin arvioi.

Suomi pitää tärkeänä, että talousarvion otsakkeisiin sisältyy riittävä liikkumavara, jotta varainhoitovuoden aikana kyetään tarvittaessa vastaamaan ennakoimattomiin menoihin ensisijaisesti rahoituskehityksen puitteissa. Erityisvälineitä tulee käyttää vain poikkeuksellisesti sekä selkeästi ennakoimattomiin tilanteisiin.

EU:n toimielinten ja virastojen hallintomenojen taso sekä henkilöstömäärä on pidettävä maltillisena. Suomi pitää oikeansuuntaisena komission lähtökohtaa asettaa muiden kuin palkkakustannusten nousu maksimissaan 2 prosenttiin kaikkien toimielinten osalta. Suomi pitää tärkeänä, että toimielimet ja virastot pyrkivät entisestään tehostamaan toimintaansa ja etsimään mahdollisia säästökohteita, jotta määrärahojen kasvu olisi mahdollisimman alhainen. Suomi korostaa, että EU:n toimielinten ja elinten omalle henkilöstölleen maksamien palkanlisien on oltava voimassa olevien asetusten mukaisia. Suomi suhtautuu varauksellisesti yhden ainoan liikkumavaravälineen käyttöön otsakkeessa 7, mutta voi viimesijaisena keinona hyväksyä sen käytön.

Suomi suhtautuu edelleen varauksellisesti yhden ainoan liikkumavaravälineen (SMI) käyttöön otsakkeessa 7, mutta voisi viimesijaisena vaihtoehtona hyväksyä sen käytön osana talousarvioratkaisun kokonaisuutta.

Suomi kiinnittää huomiota siihen, että oikaisukirjelmässä ehdotetaan maksumäärärahojen lisäystä Euroopan aluekehitysrahasto- ohjelmaan (EAKR) kattamaan luonnonkatastrofien aiheuttamia tuhoja, vaikka ehdotukseen liittyvää asetuserämuutosta ei ole vielä käsitelty eikä hyväksytty. Suomi katsoo, että mahdollisesta maksumäärärahojen lisäyksestä tulisi päättää ensisijaisesti lisätalousarvion kautta vasta siinä vaiheessa, kun tarvittavat asetuserämuutokset on hyväksytty. Suomi voisi kuitenkin viimesijaisena vaihtoehtona hyväksyä maksumäärärahojen lisäyksen.

Suomen lopulliset kannat EU:n vuoden 2025 talousarvioon muodostetaan lopullisen kokonaisuuden perusteella, ottaen huomioon Suomen kokonaisuus.

Pääasiallinen sisältö

Kokonaistaso ja horisontaaliset kysymykset

Alla olevasta taulukosta käy ilmi otsakekohtaisesti komission alkuperäisen talousarvioesityksen, neuvoston kannan ja Euroopan parlamentin kannan mukaiset luvut. Lisäksi on vertailtu parlamentin ja neuvoston kantojen eroa.

Talousarvioesitys 2025, neuvoston ja parlamentin kantojen vertailu

	Talousarvioesitys 2025		Neuvoston kanta		Parlamentin kanta		Ero EP - Neuvosto	
	(1)		(2)		(3)		(3 - 2)	
	MSM	MM	MSM	MM	MSM	MM ¹⁾	MSM	MM
1. Sisämarkkinat, innovointi ja digitaalitalous	21 377,7	20 438,9	20 734,4	20 216,5	21 796,7	20 657,8	1 062,3	441,4
<i>josta joustovälineellä</i>					200,7		200,7	
<i>Rahoituskehityksen katto</i>	21 596,0		21 596,0		21 596,0		0,0	
<i>Liikkumavara</i>	218,3		861,6				-861,6	
2. Koheesio, palautumiskyky ja arvot	78 128,2	41 618,7	77 319,4	41 044,3	78 394,7	41 790,8	1 075,2	746,5
<i>josta joustovälineellä</i>	1 192,8		915,9		1 086,9		171,0	
<i>josta EURI-välineellä</i>	1 239,1		707,5		1 610,8		903,3	
<i>Rahoituskehityksen katto</i>	75 697,0		75 697,0		75 697,0		0,0	
<i>Liikkumavara</i>	0,8		0,9				-0,9	
<i>josta Taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen koheesio (2 a)</i>	66 360,2	30 259,0	66 360,1	30 258,9	66 366,5	30 262,1	6,4	3,3
<i>josta Palautumiskyky ja arvot (2 b)</i>	11 767,9	11 359,7	10 959,3	10 785,4	12 028,2	11 528,7	1 068,8	743,2
3. Luonnonvarat ja ympäristö	57 275,0	52 682,4	57 271,1	52 680,3	57 423,2	52 804,7	152,1	124,3
<i>josta joustovälineellä</i>					87,2		87,2	
<i>Rahoituskehityksen katto</i>	57 336,0		57 336,0		57 336,0		0,0	
<i>Liikkumavara</i>	61,0		64,9				-64,9	
<i>josta Markkinoihin liittyvät menot ja suorat tuet</i>	40 528,9	40 623,8	40 528,9	40 623,8	40 624,9	40 719,8	96,0	96,0
4. Muuttoliike ja rajaturvallisuus	4 776,5	3 201,3	4 710,7	3 120,1	4 838,5	3 233,3	127,9	113,2
<i>Rahoituskehityksen katto</i>	4 871,0		4 871,0		4 871,0		0,0	0,0
<i>Liikkumavara</i>	94,5		160,3		32,5		-127,9	
5. Turvallisuus ja puolustus	2 617,0	2 128,6	2 612,0	2 126,9	2 658,0	2 157,1	46,0	30,2
<i>josta joustovälineellä</i>					41,0		41,0	
<i>Rahoituskehityksen katto</i>	2 617,0		2 617,0		2 617,0		0,0	0,0
<i>Liikkumavara</i>			5,0				-5,0	0,0
6. Naapurialueet ja maailma	16 258,2	14 406,3	16 280,0	14 427,1	16 514,4	14 595,1	234,5	168,0
<i>josta joustovälineellä</i>					211,4		211,4	
<i>Rahoituskehityksen katto</i>	16 303,0		16 303,0		16 303,0		0,0	
<i>Liikkumavara</i>	44,8		23,0				-23,0	
7. EU:n yleinen hallinto	12 614,4	12 614,4	12 599,4	12 599,4	12 656,7	12 656,7	57,3	57,3
<i>josta yhdellä ainoalla liikkumavaravälineellä</i>	490,4		475,4		532,7		42,3	
<i>Rahoituskehityksen katto</i>	12 124,0		12 124,0		12 124,0			
<i>Liikkumavara</i>								
Määrärahat yhteensä otsakkeet 1-7	193 046,9	147 090,5	191 527,0	146 214,6	194 282,3	147 895,5	2 755,4	1 680,9
<i>josta joustovälineellä</i>	1 192,8	1 457,8	915,9	1 457,8	1 627,3	1 457,8	711,4	0,0
<i>josta yhdellä ainoalla liikkumavaravälineellä</i>	490,4		475,4		532,7		57,3	
<i>josta EURI-välineellä</i>	1 239,1	1 239,1	707,5	707,5	1 610,8	1 610,8	903,3	
<i>Rahoituskehityksen katto</i>	190 544,0	175 378,0	190 544,0	175 378,0	190 544,0	175 378,0		
<i>Liikkumavara</i>	419,3	30 984,4	1 115,7	31 328,7	32,5	30 985,6	-1 083,3	-343,1
Menot % BKT:sta	1,05 %	0,80 %	1,04 %	0,79 %	1,05 %	0,80 %	0,01 %	0,01 %
Temaattiset erityisrahoitusvälineet	6 669,9	5 593,6	6 669,9	5 593,6	6 669,9	5 593,6	0,0	0,0
Yhteensä kaikki	199 716,8	152 684,1	198 196,9	151 808,2	200 952,2	153 489,1	2 755,4	1 680,9
Menot % BKT:sta	1,08 %	0,83 %	1,08 %	0,82 %	1,09 %	0,83 %	0,01 %	0,01 %

Komissio esitti alkuperäisessä talousarvioesityksessään sitoumusten kokonaismääräksi 199 716,8 miljoonaa euroa ja maksujen kokonaismääräksi 152 684,1 miljoonaa euroa.

Neuvosto hyväksyi kantansa talousarvioesitykseen 13.9. kirjallisessa menettelyssä. Neuvoston kannan mukainen sitoumusten kokonaismäärä olisi 198 196,9 miljoonaa euroa ja maksujen 151 808,2 miljoonaa euroa. Neuvoston kannassa vuoden 2025 talousarvion sitoumukset olisivat -1 519,9 miljoonaa euroa alemmat ja maksut -875,9 miljoonaa euroa alemmat kuin komission alkuperäisessä talousarvioesityksessä. Neuvoston kantaan on liitetty viisi lausumaa: maksulausuma, lausuma koskien MFF-väliarvion toimeenpanoa, lausuma koskien Länsi-Balkanin tukivälineen budjetinimikkeistöä sekä otsaketta 6 (naapurialueet ja muu maailma) ja otsaketta 7 (EU:n yleinen hallinto) koskevat lausumat.

Euroopan parlamentti hyväksyi kantansa talousarvioesitykseen täysistunnossaan 23.10. Parlamentti esittää kannassaan talousarvioesitystä korkeampia määrärahatasoja, yhteensä 200 952,2 miljoonaa euroa sitoumuksina ja 153 489,1 miljoonaa euroa maksuina. Parlamentin kannassa sitoumukset olisivat +1 235,4 miljoonaa euroa korkeammat ja maksut +805 miljoonaa euroa korkeammat kuin komission alkuperäisessä talousarvioesityksessä. Lisäksi parlamentti asettaisi käyttöön 180 miljoonaa euroa rauenneita sitoumuksia varainhoitoasetuksen 15 (3) artiklan mukaisesti.

Neuvoston ja parlamentin kannat eroavat toisistaan 2 755,4 miljoonaa euroa sitoumuksina ja 1 675,9 miljoonaa euroa maksuina.

Neuvoston ja parlamentin kannat eroavat erityisesti seuraavissa kohdissa:

- Talousarvion sitoumusten ja maksujen kokonaistasot ml. liikkumavarojen kokonaistaso ja erityisvälineiden käyttö.
- Määrärahoja koskevat keskeisimmät erot otsakkeittain:
 - Otsake 1: mm. Horisontti Eurooppa, Verkkojen Eurooppa-ohjelma, pilottiprojektit ja valmistelevat toimet sekä EU:n varainhoitoasetuksen 15 (3) artiklan käyttö.
 - Otsake 2 b: erityisesti Erasmus+-ohjelma, EU4Health-terveysohjelma, Kansalaisten, tasa-arvon, perusoikeuksien ja arvojen ohjelma (CERV), pelastuspalvelumekanismi sekä elpymisvälineen rahoituskustannukset
 - Otsake 6: erityisesti Naapuruus- ja ulkosuhdeväline (NDICI-Global Europe) ja Humanitaarinen apu
 - Otsake 7: EU:n toimielinten hallintomenot ja henkilöstömäärät ml. Luxembourgin palkanlisäkysymys
 - Lisäksi pienempiä eroja otsakkeissa 3, 4 ja 5

Komissio mukautti talousarvioesitystä lokakuussa antamallaan oikaisukirjelmällä, jonka mukaan talousarvion sitoumusten kokonaismäärä olisi 199 413,8 miljoonaa euroa (-303 milj. euroa vrt. alkuperäiseen talousarvioesitykseen) ja maksujen kokonaismäärä 155 341,1 miljoonaa euroa (+2 657 milj. euroa vrt. alkuperäiseen talousarvioesitykseen). Oikaisukirjelmässä komissio päivitti talousarvioesitystä mm. Euroopan aluekehitysrahaston, elpymisvälineen rahoituskustannusten, maatalous- ja hallintomenojen sekä talousarvion tulojen osalta.

Vuoden 2025 talousarvion otsakkeet ja erityisvälineet

Otsake 1: Sisämarkkinat, innovointi ja digitaalitalous

Otsakkeessa 1 (Sisämarkkinat, innovointi ja digitaalitalous) neuvosto esittää -643,2 miljoonaa euroa alhaisempaa sitoumusten tasoa verrattuna komission alkuperäiseen talousarvioesitykseen. Parlamentti esittää puolestaan +419,1 miljoonaa euroa korkeampaa sitoumusten tasoa talousarvioesitykseen verrattuna.

Ohjelmatasolla isoimmat erot sitoumuksina koskevat Horisontti Eurooppa -ohjelmaa, jossa neuvoston kanta on -400 miljoonaa euroa alle komission esityksen, mutta parlamentti lisäisi ohjelmalle +242 miljoonaa euroa. Lisäksi parlamentti ehdottaa ohjelmalle +95,9 miljoonan euron lisäystä aiempien tutkimusohjelmien vapautuneista sitoumuksista varainhoitoasetuksen 15 (3) artiklan nojalla. Neuvoston ja parlamentin kannat eroavat selvästi myös Verkkojen Eurooppa -ohjelman kohdalla, kun neuvosto esittää ohjelmalle -110 miljoonaa euroa vähemmän kuin komissio, kun taas parlamentti ehdottaa +70 miljoonan euron lisäystä ohjelman sitoumuksiin. Lisäksi parlamentti ehdottaa otsakkeen 1 alle erilaisia pilottihankkeita ja valmistelevia toimia yhteensä +77,5 miljoonan euron verran. Komission esityksessä tai neuvoston kannassa tällaisille hankkeille ei ole esitetty sitoumuksia otsakkeessa 1. Näiden lisäksi useissa ohjelmissa on pienempiä poikkeamia neuvoston ja parlamentin kannoissa.

Neuvoston ja parlamentin kantojen välinen ero otsakkeessa 1 on yhteensä 1 062,3 miljoonaa euroa.

Otsake 2: Yhteenkuuluvuus ja arvot

Alaotsakkeessa 2 a (Taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen koheesio) muutokset neuvoston ja parlamentin välillä sekä suhteessa komission esitykseen ovat vähäisiä. Käytännössä merkittävin ero muodostuu valmistelevista toimista ja pilottiprojekteista, joihin parlamentti esittää 5,5 miljoonaa euroa lisää. Komissio ei myöskään oikaisukirjelmässä esitä muutoksia otsakkeen 2 a sitoumusmäärärahoihin, mutta maksumäärärahoihin se esittää 3 miljardin euron lisäystä Euroopan aluekehitysrahasto-ohjelmaan (EAKR). Komission ehdotus mahdollistaa joustavamman olemassa olevien rakennepolitiikan varojen toimeenpanon ja on vastaus Keski-Euroopassa viime aikoina sattuneisiin tulvakatastrofeihin.

Alaotsake 2 b (Palautumiskyky ja arvot) on kokonaisuus, jonka useassa ohjelmassa neuvoston ja parlamentin kannat eroavat. Merkittävät muutokset neuvoston kannassa komission esitykseen nähden koskevat Erasmus+ -ohjelmaa, johon neuvoston tekemä muutos olisi noin -295 miljoonaa euroa sekä Kansalaisten, tasa-arvon, perusoikeuksien ja arvojen ohjelma (CERV), johon muutos olisi noin -34 miljoonaa euroa. Erasmus ohjelman osalta neuvosto on huomionut tuloina ohjelmaan tulleet tavanomaista suuremmat takaisinpalautukset, mikä on mahdollistanut talousarviomäärärahojen vähennyksen. Parlamentin merkittävimmät lisäysehdotukset ovat erityisesti Erasmus+ -ohjelmaan (+70 miljoonaa euroa), EU4Health -ohjelmaan (+50 miljoonaa euroa) sekä pelastuspalvelumekanismiin UCPM/rescEU (+42 miljoonaa euroa).

Otsakkeessa on lisäksi budjettimomentti elpymisvälineen rahoituskuluille, joilla katetaan lainanottoon liittyvät korkokustannukset. Komissio esitti oikaisukirjelmässä päivitettyjen maksu- ja korkoennusteiden pohjalta -195 miljoonan euron sitoumusvähennystä elpymisvälineen rahoituskustannuksiin. Neuvoston esityksessä elpymisvälineen rahoituskustannuksia vähennetään sitoumuksina alkuperäiseen esitykseen verrattuna -456,1 miljoonalla eurolla. Parlamentti ei esitä muutoksia korkokulujen määriin, vaan pitäytyy komission esittämässä arvioissa.

Neuvoston kannan mukainen sitoumusten taso alaotsakkeessa 2 b on -808,6 miljoonaa euroa alhaisempi kuin komission talousarvioesityksen mukainen sitoumusten taso. Parlamentti vastaavasti palauttaa neuvoston tekemät vähennykset omassa kannassaan ja lisää otsakkeen määrärahoja vielä sen lisäksi 260,3 miljoonalla eurolla yli komission alkuperäisen esityksen.

Alaotsakkeessa 2 b neuvoston ja parlamentin kantojen välinen ero on siten noin 1 069 miljoonaa euroa.

Otsake 3: Luonnonvarat ja ympäristö

Otsakkeessa 3 (Luonnonvarat ja ympäristö) neuvosto ehdottaa vain vähän alhaisempaa sitoumusten tasoa kuin komissio alkuperäisessä talousarvioesityksessään. Käytännössä neuvoston esittämä muutos koskee LIFE-ohjelmaa johon neuvosto ehdottaa -3,9 miljoonaa euroa pienempää sitoumusten tasoa kuin komissio.

Parlamentin ehdotuksen mukaiset lisäykset sitoumuksissa ovat yhteensä +148,3 miljoonaa euroa verrattuna komission esitykseen. Tästä merkittävimmät lisäykset ovat +40 miljoonaa euroa nuorten viljelijöiden tukeen, +21 miljoonaa euroa maatalouden hedelmä ja vihannessektorille, +25 miljoonaa euroa EU:n maatalouden menekinedistämiseen sekä +49 miljoonaa euroa Life-ohjelmalle.

Otsakkeessa 3 neuvoston ja parlamentin kantojen välinen ero on siten 152,2 miljoonaa euroa.

Komissio esitti oikaisukirjelmässään +344 miljoonan euron lisäystä maataloustukirahastoon verrattuna talousarvioesitykseen. Maatalousmenoihin liittyvien käyttötarkoitukseen sidottujen tulojen kasvun myötä (+696 miljoonaa euroa) otsakkeeseen 3 esitettiin kuitenkin -351,9 miljoonan euron vähennystä verrattuna alkuperäiseen talousarvioesitykseen.

Otsake 4: Muuttoliike ja rajaturvallisuus

Otsakkeessa 4 (Muuttoliike ja rajaturvallisuus) neuvosto ehdottaa Integroidun Rajaturvallisuusrahaston (IBMF) rajaturvallisuus ja viisumit (BMVI) –osaan +23 miljoonan euron lisäystä ja Frontex-virastolle -88,9 miljoonan euron vähennystä verrattuna komission alkuperäiseen talousarvioesitykseen. Neuvoston kannan mukaan otsakkeen 4 sitoumusmäärärahoja vähennetään siis yhteensä -65,9 miljoonan euron edestä verrattuna alkuperäiseen talousarvioesitykseen.

Parlamentti ehdottaa otsakkeeseen 4 yhteensä +62 miljoonan euron lisäystä verrattuna alkuperäiseen talousarvioesitykseen. Lisäykset kohdistuvat Turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastoon (AMIF) yhteensä +25 miljoonaa euroa, IBMF:n rajaturvallisuus ja viisumit (BMVI)-osaan yhteensä +35 miljoonaa euroa sekä +2 miljoonaa euroa Frontex-virastolle.

Otsakkeessa 4 neuvoston ja parlamentin kantojen välinen ero on siis 124,9 miljoonaa euroa.

Otsake 5: Turvallisuus ja puolustus

Neuvosto esittää -5 miljoonan euron vähennystä otsakkeeseen 5 (Turvallisuus ja puolustus) komission alkuperäiseen talousarvioesitykseen verrattuna. Turvallisuus-alaotsakkeen alla sisäisen turvallisuuden rahaston määrärahoja vähennetään -10 miljoonalla eurolla. Puolustus-alaotsakkeen alla sotilaallisen liikkuvuuden ohjelmaan lisätään +10 miljoonaa euroa ja Unionin turvallisten yhteyksien ohjelmasta vähennetään -5 miljoonaa euroa.

Komission esitykseen nähden parlamentti ehdottaa sitoumusmäärärahojen kasvattamista +41 miljoonalla eurolla. Parlamentti ehdottaa +5 miljoonan euron lisäystä sisäisen turvallisuuden rahastoon, +20 miljoonan euron lisäystä sotilaallisen liikkuvuuden ohjelmaan sekä lisäyksiä otsakkeen virastojen määrärahoihin.

Otsakkeessa 5 neuvoston ja parlamentin kantojen välinen ero on näin ollen 46 miljoonaa euroa.

Otsake 6: Naapurialueet ja muu maailma

Otsakkeessa 6 (Naapurialueet ja muu maailma) neuvosto ehdottaa humanitaariseen apuun 30 miljoonan euron lisäystä verrattuna komission talousarvioesitykseen. Tästä 8,3 miljoonaa euroa ehdotetaan siirrettäväksi Naapuruus ja ulkosuhdevälineestä (NDICI-Global Europe), jolloin nettolisäys otsakkeessa 6 olisi +21,7 miljoonan euroa verrattuna komission talousarvioesitykseen.

Parlamentti esittää otsakkeeseen 6 yhteensä +256,2 miljoonan euron lisäystä verrattuna alkuperäiseen talousarvioesitykseen. Noin +128,3 miljoonaa euroa Naapuruus ja ulkosuhdevälineeseen (NDICI-Global Europe), +120 miljoonaa euroa humanitaariseen apuun, +4 miljoonaa euroa yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan (CFSP), +3 miljoonaa euroa liittymistä valmistelevaan IPA III-välineeseen ja +1 miljoonaa euroa ydinturvallisuusyhteistyön eurooppalaiseen välineeseen (INSC).

Otsakkeessa 6 neuvoston ja parlamentin kantojen välinen ero on 234,5 miljoonaa euroa.

Otsake 7: EU:n yleinen hallinto

Otsakkeeseen 7 (EU:n yleinen hallinto) neuvosto esittää yhteensä noin -15 miljoonan euron vähennystä. Yhteensä noin -10 miljoonan euron vähennykset kohdistuvat komission ehdottamaan palkanlisään Luxemburgissa asuville komission (-5,4 miljoonaa euroa), Euroopan unionin tuomioistuimen (-3,6 miljoonaa euroa) sekä Euroopan tilintarkastustuomioistuimen (-1,2 miljoonaa euroa) työntekijöille. Komissio on ehdottanut kyseistä palkanlisää myös Euroopan parlamentin työntekijöille. Neuvoston ja Euroopan parlamentin välillä on vallinnut 70-luvulta alkaen ns. herrasmiessopimukseen perustuva käytäntö, jonka mukaan nämä toimitelimit eivät ole puuttuneet toistensa hallintomenoihin. Neuvosto antoi kesällä lausuman otsakkeesta 7, jossa se kehotti painokkaasti kaikkia toimielimiä valvomaan hallintomenojaan ja pyrkimään tehokkuuteen. Samalla neuvosto katsoi, että Luxemburgin asumiskorvaus edellyttää jatkokeskusteluja sääntelyn ja talousarvion osalta. Neuvosto ehdottaa lisäksi -5 miljoonan euron vähennystä komission toimitilakustannuksiin sekä +0,2 miljoonan euron lisäystä omiin määrärahoihinsa kyberturvallisuuden tukemiseksi.

Parlamentti ehdottaa noin +42,3 miljoonan euron lisäystä komission alkuperäiseen talousarvioesitykseen verrattuna, sekä +24 tehtävän lisäystä henkilöstöön pitkälti kyberturvallisuuden tukemiseksi eri instituutioissa. Parlamentti tukee komission esitystä Luxemburgissa asuville työntekijöille ehdotetuiksi palkanlisiksi.

Otsakkeessa 7 neuvoston ja parlamentin kannat eroavat noin 57 miljoonalla eurolla.

Komissio esitti oikaisukirjelmässään +219,9 miljoonan lisäystä hallintomenoihin verrattuna alkuperäiseen talousarvioesitykseensä, joka kohdennettaisiin palkkojen automaattisiin mukautuksiin sekä eläkemenoihin. Tämä edellyttäisi yhden ainoan liikkumavaravälineen (SMI) lisäkäyttöä samalla summalla.

EU:n hajautetut erillisvirastot ja Euroopan syyttäjänvirasto (EPPO)

Neuvosto hyväksyy komission esittämän henkilöstömäärän hajautetuilla virastoilla, mutta ehdottaa budjettileikkauksia kolmelle virastolle (ECHA, ESMA ja Frontex) yhteensä -93,7 miljoonan euron edestä.

Parlamentti kasvattaa komission esittämää henkilöstömäärää +303 tehtävällä yhdessätoista erillisvirastossa ja EPPOssa erityisesti kyberturvallisuuden tehtäviin liittyen. Parlamentti kasvattaa näiden virastojen määrärahoja +62,2 miljoonalla eurolla. Neuvoston ja parlamentin kannoissa on siten kokonaisuudessaan noin 156 miljoonan euron ero.

Komissio esitti oikaisukirjelmässään lisäyksiä hajautetuille erillisvirastoille palkkojen mukautuksiin +19,6 miljoonan euron edestä. Ehdotettu Luxemburgissa asuville työntekijöille maksettava palkanlisä sisällytettäisiin EPPOn talousarvioon. Lisäksi komissio esitti EPPOn ja Euroopan lainvalvontakoulutusviraston (CEPOL) henkilöstömäärään yhteensä +4 tehtävän lisäystä.

Erityisvälineet

Rahoituskehyskaudella 2021-2027 erityisvälineet jaetaan temaattisiin ja ei-temaattisiin erityisvälineisiin. Temaattisia välineitä ovat Brexit-mukautusvaraus, Euroopan globalisointirahasto sekä solidaarisuus- ja hätäapuvaraus, joka jakautuu Euroopan solidaarisuusvaraukseen sekä hätäapuvaraukseen. Temaattisten erityisvälineiden osalta neuvoston ja parlamentin kannat ovat yhteneväisiä komission talousarvioesityksen sekä myös oikaisukirjelmän kanssa. Myöskään Ukraina-varauksen osalta neuvostolla eikä parlamentilla ole muutosehdotuksia komission esitykseen nähden.

Vastaavasti ei-temaattisia välineitä ovat yksi ainoa liikkumavaraväline (SMI) sekä joustoväline. Lisäksi on EURI-väline elpymisvälineen kohonneiden rahoituskulujen maksamiseen.

Neuvosto esittää joustovälineen kautta käyttöönotettavaksi varoja yhteensä noin 915,9 miljoonan euron edestä ja yhden ainoan liikkumavaravälineen kautta käyttöönotettavaksi 475,4 miljoonalla eurolla. Tämä on joustovälineen osalta noin -277 miljoonaa euroa ja yhden ainoan liikkumavaravälineen osalta -15 miljoonaa euroa vähemmän kuin komission alkuperäinen talousarvioesitys. EURI-välineen käyttöä neuvosto esittää 707,5 miljoonalla eurolla, mikä on -531,6 miljoonaa euroa vähemmän kuin komission alkuperäisen talousarvioesityksen mukainen määrä.

Parlamentin kanta tarkoittaa kokonaisuudessaan erityisvälineiden käyttöönottoa kaikissa otsakkeissa (pl. otsake 4) kaikkiaan 2 160 miljoonalla eurolla, mikä on +1 235 miljoonaa euroa enemmän kuin mitä komissio alkuperäisessä talousarvioesityksessään esitti, kun otetaan huomioon myös marginaalien ja EURI-välineen käyttö. Parlamentti esittää joustovälineen kautta mobilisoitavan yhteensä 1 627,3 miljoonaa euroa, yhden ainoan liikkumavaravälineen kautta 532,7 miljoonaa euroa ja EURI-välineen kautta 1 610,8 miljoonaa euroa.

EURI-välineen osalta parlamentin ja neuvoston kannat eroavat myös sen osalta kuinka suuri osuus rahoitussuunnitelmasta ylimenevän korkokulujen määrästä katettaisiin uudelleenkohdennuksilla ja erityisvälineillä ja kuinka suuri osuus EURI-välineellä. Parlamentti esittää, että EURI-välineen kautta käyttöönotettavaa osuutta kasvatettaisiin 65 %:iin ja siten uudelleenkohdennuksien osuudeksi jäisi 35 %, kun neuvosto vastaavasti esittää EURI-välineen osuudeksi 35 % ja uudelleenkohdennusten osuudeksi 65 %. Komission esityksessä, oikaisukirjelämä mukaan lukien sekä EURI-välineen että uudelleenkohdennusten (ml joustovälineen käyttö) osuus olisi kummankin osalta tasan 50 %.

Komissio päivitti oikaisukirjelmässään erityisvälineiden käyttöä koskevaa ehdotustaan siten, että yhden ainoan liikkumavaravälineen (SMI) käyttöä kasvatettaisiin noin +220 miljoonalla eurolla otsakkeessa 7 kaikkiaan 710,3 miljoonaan euroon. Joustovälineen ja EURI-välineen käyttöä komissio esittää oikaisukirjelmässä vähennettävän -82,4 miljoonaa euroa (joustoväline) ja -97,5 miljoonaa euroa (EURI-väline).

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

EU:n yleinen talousarvio perustuu SEUT 314 artiklaan ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen (Euratom) 106 A artiklaan. Erityinen lainsäätämisyjärjestys, neuvosto tekee päätöksensä määräenemmistöllä.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentin vastuuvaliokunta on budjettivaliokunta. Vuoden 2025 talousarvion yleisesittelijänä (pääluokka III) toimii Victor Negrescu (S&D, RO) ja ja muiden toimielinten talousarvioiden esittelijänä (muut pääluokat) Niclas Herbst (EPP, DE). Parlamentti hyväksyi täysistunnossa 23.10.2024 oman kantansa komission talousarvioesitykseen, jossa se teki neuvoston kantaan muutosesityksiä, mutta päätöslauselmaesitys hylättiin.

Kansallinen valmistelu

EU 34 –jaoston kirjallinen menettely 30.10-1.11.2024.
EU-ministerivaliokunnan kirjallinen menettely 6.-8.11.2024.

Eduskuntakäsittely

E-kirje E 47/2024 vp
U-kirjelmä U 35/2024 vp, SuVP 37/2024 vp
U-jatkokirjelmä UJ 20/2024 vp, VaVP 34/2024 vp, SuVP 50/2024 vp

Ecofin-budjettineuvoston muistiot, SuV 8.11.2024

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Talousarviolla ei ole välitöntä vaikutusta kansalliseen lainsäädäntöön tai Ahvenanmaan asemaan.

Taloudelliset vaikutukset

Taloudelliset vaikutukset otetaan huomioon vuoden 2025 kansallisessa talousarvioesityksessä. Kansallisessa talousarvioehdotuksessa vuodelle 2025 momentille 28.92.69 (Maksut Euroopan unionille) ehdotetaan 2 330 miljoonaa euroa. Komission alkuperäisen talousarvioesityksen mukaiset Suomen maksut Euroopan unionille vuonna 2025 olisivat 2 152 miljoonaa euroa. Neuvoston kannan mukainen kokonaistaso pienentäisi Suomen maksuja komission alkuperäiseen esitykseen verrattuna 14 miljoonalla eurolla 2 138 miljoonaan euroon.

Komission oikaisukirjelmän mukaiset Suomen maksut unionille vuonna 2025 olisivat 2 200 miljoonaa euroa.

Parlamentin kannan mukainen määrärahataso kasvattaisi Suomen maksuja 13 miljoonalla eurolla komission alkuperäiseen esitykseen verrattuna, sekä 27 miljoonalla eurolla neuvoston kantaan verrattuna tason ollessa 2 165 miljoonaa euroa.

EU:n vuoden 2025 talousarvion lopulliset kustannukset kansallisiin maksuosuuksiin määrytyvät sovittelun lopputuloksen perusteella.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Sovittelu-aika päättyy 18.11. Jos talousarviosta ei saavuteta yhteisymmärrystä sovittelu-ajan puitteissa, komissio antaa uuden talousarvioesityksen, jota käsitellään kiireellisesti.

Asiakirjat

Komission talousarvioesitys COM (2024) 300 final, 12.7.2024

Komission oikaisukirjelmä COM(2024) 651 final, 10.10.2024

Neuvoston kanta 12082/24, 13.9.2024

Euroopan parlamentin kanta

Pöytäkirja - Esitys Euroopan unionin yleiseksi talousarvioksi varainhoitovuodeksi 2025 – kaikki pääluokat (äänestys) - Keskiviikko 23. lokakuuta 2024;

Pöytäkirja - Euroopan unionin yleinen talousarvio varainhoitovuodeksi 2025 – kaikki pääluokat (äänestys) - Keskiviikko 23. lokakuuta 2024

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/BO Johanna Makkonen puh. +358 29 516 0369, etunimi.sukunimi@gov.fi

VM/BO Miikka Paajavuori, puh. +358 29 553 0551, etunimi.sukunimi@gov.fi

VM/BO Vesa Kulmala puh. +358 50 597 7548, etunimi.sukunimi@gov.fi

VM/BO Seija Kivinen puh. +358 29 553 0236, etunimi.sukunimi@gov.fi

VM/BO Miika Grönholm puh.+358 295 530 599 etunimi.sukunimi@gov.fi

VM/BO Susanna Ahonen puh. +358 295 530 443 etunimi.sukunimi@gov.fi

VAHVA-tunnus

EU/457/2024

Liitteet**Viite**